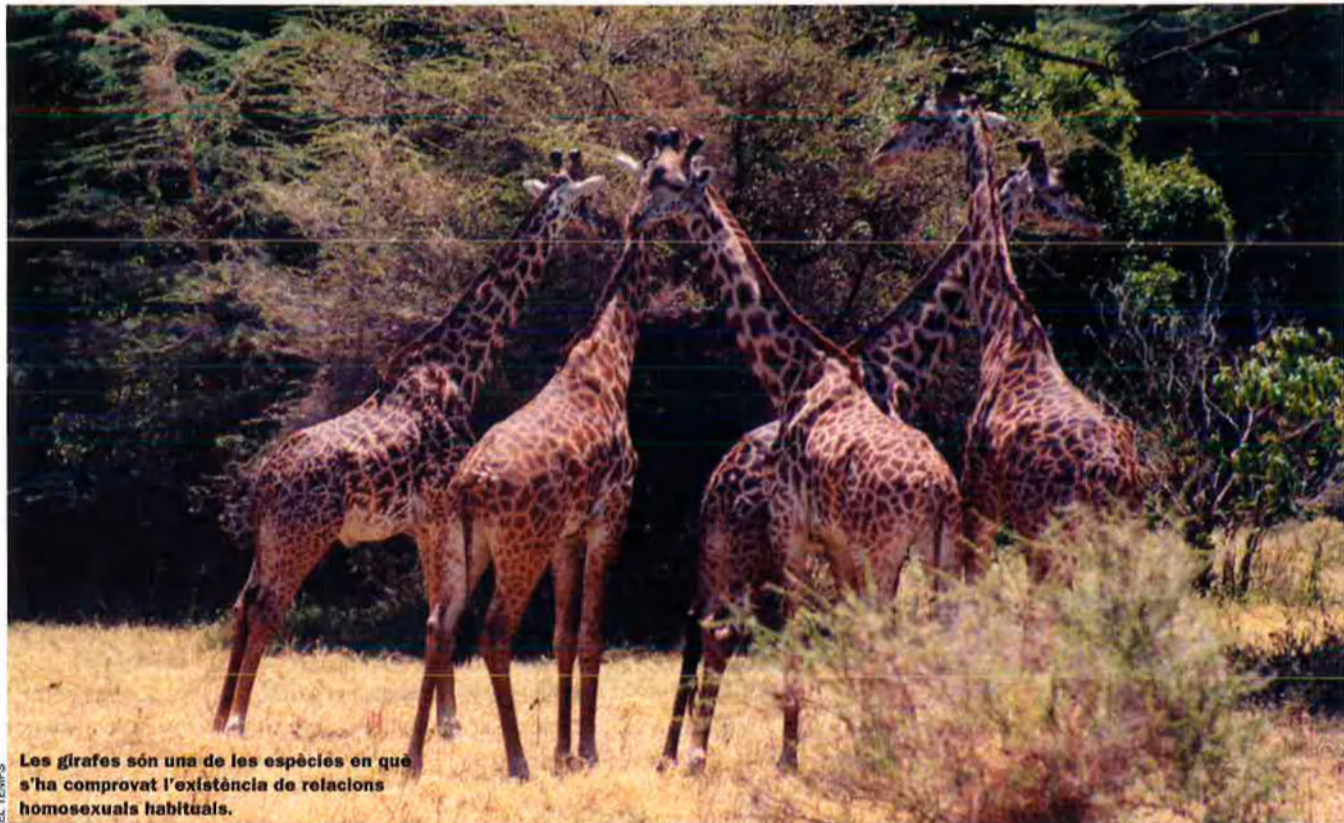

L'homosexualitat animal contradiu Darwin?

Comportament: l'homosexualitat no és una excepció, sinó que és omnipresent al món animal, incloent-hi el dels vertebrats, on els lligams socials són importants. Ha arribat l'hora de qüestionar els dogmes de la biologia, segons una investigadora americana.

Les girafes són una de les espècies en que s'ha comprovat l'existència de relacions homosexuals habituals.

A la manera dels grans dofins, de les orques i dels manatís, les girafes mascle es lliuren a orgies entre ells. Les femelles dels macacos japonesos, per altra banda, són lesbianes ardents que es munten les unes a les altres amb entusiasme. Els bonobos, els nostres parents primats més propers, també practiquen l'amor homosexual: algunes femelles s'hi lliuren cada dues hores, de mitjana; i, pel que fa als mascles, practiquen l'"esgrima penial", una activitat que acaba amb unes ejaculacions sorprenents. També es fan massatges genitals. Segons les darreres dades, més de 450 espècies serien mereixedores de decapitació a l'Àrabia Saudita. Tanmateix, la major part dels biòlegs consideren l'homosexualitat una excepció. Segons la te-

oria de l'evolució, ser gai no és més que un comportament mal adaptat.

Joan Roughgarden, professora de Biologia a la Universitat de Stanford, vol fer canviar aquesta visió de les coses. Ara fa dos anys que va publicar el llibre *Evolution's Rainbow* (editat per la Universitat de Califòrnia), un llibre molt controvertit en què presentava tota la riquesa del comportament homosexual dins del món animal, i arran del qual va haver d'aiguantar tota una sèrie de crítiques, que es basaven sobretot en el fet que ella és transsexual (abans era Jonathan, i va canviar de sexe als 52 anys). Segons Roughgarden, l'homosexualitat forma part de la biologia: no podem considerarla residual. Tot fent de l'homosexualitat un instrument d'anàlisi de l'heterosexualitat, la investigadora podria inaugurar una revolució sexual dins la ciència.

litat, la investigadora podria inaugurar una revolució sexual dins la ciència.

La teoria darwiniana de la sexualitat va començar per l'observació dels paons. Per a un home que observava el món a través del prisma de les adaptacions funcionals, les cues dels paons passaven per ser d'una absurditat inútil. Per quina raó la natura va decidir atorgar a algú un desplegament barroc de plomes que ajuda els depredadors a localitzar el paó? Darwin va emetre la hipòtesi que els paons tenen aquestes plomes per tal de facilitar la reproducció. Com més extraordinària és la cua del mascle, més possibilitats d'atraure l'atenció de la paona. Darwin va emprar aquesta idea per explicar totes les rareses biològiques que la selecció natural no pot explicar. Si una caracterís-

tica no es troba al servei de la supervivència, aleshores té a veure amb la seducció.

La sexualitat, és competició o solidaritat? A més, la mecànica de la reproducció contribuïa a explicar per què els dos sexes són tan diferents. Pel fet que la maternitat demana un esforç considerable respecte a la càrrega bastant més lleugera que representa la producció d'espermatozoides, "en quasi totes les espècies, els mascles són més apassionats que les femelles", va escriure Darwin. "La femella [...], tret d'alguns casos molt excepcionals, és menys ardent que el mascle. [...] Té més pudor." Darwin ens hi reservava la bonica i vella història de Venus i Mart: els homes corren darrere del sexe, mentre que les dones volen carícies. D'aleshores ençà, la teoria de la selecció sexual ha passat al rang de dogma biològic; ha entrat fins i tot en la cultura de masses. Les dones estan en guàrdia, els homes estan excitats. La sexualitat seria així de simple.

Joan Roughgarden pensa que els biòlegs plantegen el problema a la inversa. Donada l'omnipresència de l'homosexualitat dins del regne animal, l'atracció pels companys del mateix sexe deu ser un tret adaptatiu acuradament preservat per la selecció natural. La investigadora considera que és impossible mostrar la diversitat de la sexualitat sense desautoritzar Darwin: "Quan vaig començar aquest treball, no tenia cap intenció de criticar Darwin", assegura. "Però em vaig adonar que la major part dels científics no tenen gens en compte els contactes sexuals entre companys vertebrats del mateix sexe. Pensen que els animals en aquestes situacions s'estan entrenant o divertint. Mentre els científics no abandonem aquest dogma, l'homosexualitat continuarà sent aquella anomalia divertida que no tenim cap necessitat d'explicar." Abans de res, es va proposar demostrar que l'homosexualitat no era una característica inadaptada. En primera instància, el comportament homosexual apareixia com un punt mort genètic, perquè és evident que ser gai porta els individus a tenir menys possibilitats de transmetre els seus gens. Però, segons Roughgarden, les relacions sexuals homosexuals són un corol·lari indispensable de la socialització. L'homosexualitat ha evolucionat freqüentment amb les socie-

tats dels vertebrats, on els individus han de viure junts i morir sols. La investigadora ha demostrat que l'homosexualitat és un tret característic de les societats animals avançades, el funcionament de les quals reposa sobre els lligams col·lectius. "Com més complex és el sistema social, més possibilitats hi ha que hi trobem l'homosexualitat barrejada amb l'heterosexualitat". Els macacos japonesos il·lustren perfectament aquest principi. Les seues societats s'organitzen al voltant de les femelles, que formen jerarquies de domini al si d'un grup determinat. Els mascles només s'hi sotmeten. Per tal de contribuir a mantenir les xarxes socials indispensables, els macacos femella practiquen un lesbianisme desenfrenat. Les copulacions amistoses poden durar fins a quatre dies. Elles són el pedestal de la societat de macacos, en la mesura que són capaces de prevenir la violència i les agressions inútils. Les femelles que tenen relacions sexuals fins i

Com més complex és un sistema social, més possibilitats de trobar-hi l'homosexualitat

tot són capaces de defensar-se l'una a l'altra dels mascles no desitjats. Encara que aquest safisme pugui reduir l'èxit reproductiu dels macacos a curt termini, beneficia clarament l'espècie a la llarga, perquè encoratja l'estabilitat social. "L'homosexualitat no és més que una manera com una altra de mantenir la intimitat física", explica Roughgarden. "És com l'esplugament, però els genitals tenen moltes més terminacions nervioses. Quan els animals mostren comportaments homosexuals, no fan més que emprar els òrgans genitals amb finalitats socials."

Si Darwin considerava que els mascles i les femelles estaven en conflicte, que jugaven l'eterna batalla dels gamets, Joan Roughgarden descriu les relacions sexuals com un model de solidaritat. "Tota aquesta visió dels sexes en guerra està completament falsejada des de bon començament. Per què un mascle hauria

de renunciar al domini de la seua evolució? Per què hauria de confiar a les femelles la cura dels joves? El fet és que mascles i femelles estan destinats a cooperar."

L'opinió dels altres biòlegs. Malgrat la llarga llista d'articles que Roughgarden ha publicat a les revistes més prestigioses, hi ha molts biòlegs evolucionistes que continuen escèptics. Per començar, és difícil mesurar els avantatges de les relacions gais o lèsbiques. En absència de proves, per tant, la major part dels científics segueixen Darwin. Hi ha altres biòlegs que consideren que la investigadora atorga una importància excessiva a l'homosexualitat. El zoòleg Stephen Shuster, especialista en invertebrats, pensa que Roughgarden "llença un bebé totalment sa enmig de l'aigua del bany". Per la major part dels biòlegs, els primats gais i els peixos transsexuals no són més que desviacions interessants, elements atípics en un món en què el que abunda són els paons. "Això que diu Roughgarden és sovint interessant", reconeix Paul Myers, biòleg de la Universitat de Minnesota. "Però pense que no té en compte bona part de les revisions de la teoria de la selecció natural que s'han donat a conèixer d'ençà de Darwin. Darwin sempre se les carrega. No cal rebutjar la teoria de la selecció sexual, amb totes les revisions modernes que calguen, per tal d'explicar la socialització o l'homosexualitat."

Roughgarden no baixa del burro. "Pense que hi ha molts científics que no em prenen seriosament per culpa de la meua identitat sexual. Parteixen del principi que jo no puc ser objectiva, que tinc una visió esbiaixada de les coses, o queestic al servei de les lesbianes, gais, bisexuals i transsexuals. En l'estat actual de coneixements, tenim milers d'espècies que actuen segons la norma de la selecció sexual. Això ens mena a multiplicar les excepcions i a subestimar tots els fets naturals que no quadren amb aquesta teoria. La selecció sexual de Darwin cada vegada s'assembla més al sistema de Ptolemeu, que situava la Terra al centre de l'univers. Però estem en presència d'una hipòtesi cada vegada més dubtosa."

Jonah Lehrer

© *Courrier International* – EL TEMPS

Traducció: Maite Insa